

Факултет Филолошки

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-хуманистичких наука

Број захтева: .

Датум: .

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Колокацијска анализа основних глагола у значењу давања и узимања у енглеском и српском језику

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ: .

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ: .

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Невена (Драгољуб) Нешковић

2. Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање: Филолошки факултет Универзитета у Београду

3. Година дипломирања: 1980

4. Назив магистарске тезе кандидата: Испитивање корелације вербалне способности и социјабилности и знања енглеског језика као страног код ученика основне школе

5. Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена: Филолошки факултет Универзитета у Београду

6. Година одбране магистарске тезе: 1990

Обавештавамо Вас да је Наставно-научно веће Филолошког факултета

На седници одржаној 29. 9. 2010. размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Слободан Грубачић

Прилог: 1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем.
2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће на седници одржаној 29. септембра 2010. године, донело је

ОДЛУКУ

Прихвата се с позитивном оценом извештај Комисије за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мр Невена Нешковић пријавила под насловом: "Колокацијска анализа основних глагола у значењу давања и узимања у енглеском и српском језику".

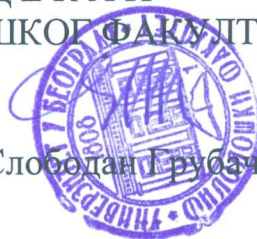
За ментора је изабран др Борис Хлебец, ред. проф.

Доставити:

- Именованом-ој,
- Ментору,
- Одсеку за опште и правне послове,
- Архиви.

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Слободан Грубачић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА АНГЛИСТИКУ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ПРИМЉЕНО: 08 SEP 2010			
Орг. јед.	Бр о ј	Плати	Вредност
	1347/2		

**ОБРАЗЛОЖЕЊЕ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

*Колокацијска анализа основних глагола у значењу давања и узимања у
енглеском и српском језику*
кандидата мр Невене Нешковић

Мр Невена Нешковић, студент постдипломских студија на смеру за науку о језику Филолошког факултета у Београду, поднела је 9. јуна 2010. године захтев за одобрење докторске дисертације под насловом *Колокацијска анализа основних глагола у значењу давања и узимања у енглеском и српском језику* уместо раније одobreне теме *Семантичка анализа глаголског пара GIVE и TAKE у енглеском и ДАТИ и УЗЕТИ у српском језику*. На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 о високом образовању, Наставно-научно веће на седници одржаној 30. јуна 2010. године изабрало нас је у комисију за писање извештаја о подобности нове теме. Пошто смо прочитали образложење кандидаткиње, подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

I Подаци о кандидату

Невена Нешковић је рођена 16. јула 1957. године у Београду.

Гимназију је завршила у Лесковцу и 1976. године уписала се на Филозофски факултет у Нишу, на Групу за англистику, где је 1980. године дипломирала. Као најбољи студент англистике на првој години је добила Повељу и Сребрну значку Универзитета у Нишу. Године 1990. године одбранила је магистарски рад под називом *Испитивање корелације вербалне способности и социјабилности и знања енглеског језика као страног код ученика основне школе*.

Положила је стручни испит за професора језика.

По положеном дипломском испиту запослила се као преводилац у хемијској индустрији „Невена“ у Лесковцу, где је провела две године, а 1982. наставила је да ради као преводилац у текстилној индустрији „Бранко Крсмановић“ у Параћину. Од 1988. године радила је као наставник у основној школи, затим шест година као наставник у гимназији у Параћину, од 1996/97. године предавала је енглески на Машинском факултету у Београду, а од јануара 2005. запослена је на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу као асистент за ужу наставно-научну област Енглески језик.

Учествовала је на бројним стручним састанцима и семинарима за наставнике енглеског језика у Београду, Крушевцу и Јагодини, а и сама је организовала стручне састанке за наставнике енглеског језика, на којима су

предавања држали наши и амерички предавачи (Крушевац 1989. и 1990. и Јагодина 1991). У циљу стручног усавршавања провела је 1991. године шест недеља у САД, у Институту за америчке студије Универзитета Темпл.

објављени радови

књиџа

Испитивање корелације вербалне способности и социјабилности и знања енглеског језика као страног код ученика основне школе. Параћин: Вук Караџић, 1995 (83 стр.)

стручни радови

„Испитивање корелације вербалне способности и социјабилности и знања енглеског језика као страног код ученика основне школе“. *Испитивања језика и око језика*. (прир. Слободанка Ђолић), Београд: Чигоја, 1996 (211-221)

прикази

1. „Мини семинар. Један од облика перманентног усавршавања наставника“. *Иновације у настави*, Крушевац, бр 1. 1989 (85-86)

2. мр Слободанка Ђолић: „*English in Action*. Уџбеник енглеског језика за студенте прве године ВШУП“. Београд: Безбедност XXI, 5. 1989 (449-451)

II Проблематика и предмет истраживања

Рад припада домену лексичке семантике будући да се бави значењима на нивоу лексема. Прецизније речено, бави се системским значењима глагола који су искуствено и когнитивно основни, а припадају семантичком пољу поседовања у два језика, енглеском и српском. Ово поље свакако спада у онај мали број људских активности које су униовезалне међу људским заједницама, као што претпостављају неки когнитивни лингвисти, попут Голдбергове (1995). Једна од најзначајнијих оваквих активности или низа активности јесте поседовање и размена предмета, где глаголи ДАТИ и УЗЕТИ, односно GIVE и TAKE заузимају најзначајније место. У смислу врсте интеракције коју означава, глагол ДАТИ представља релативно фундаменталну врсту делатности. Давање је намерно, веома често, крајње интерактивно и функционално значајно догађање. Оно је једна од низа активности које се односе на интеракцију између људи и чини наше основно искуство.

Друга значајна особина глагола ДАТИ (и његовог кореспондента у енглеском) је његова значењска сложеност. То се не односи на његов функционални значај у људским интеракцијама, већ на унутрашњу структуру самог чина давања:

- постоје три кључна ентитета (давалац, ствар кја се даје и прималац)
- постоји интеракција између даваоца и ствари
- постоји интеракција између примаоца и ствари

- постоји кретање ствари од даваоца ка примаоцу
- постоји промена у контролисањем ствари, које прелази од даваоца на примаоца
- у најтипичнијој врсти давања, учествују руке и даваоца и примаоца
- давање се чини с намером
- давање се обично чини за добробит примаоца тако да прималац може да употреби ствар која му је дата (Њумен 1998: ix)
- Све ове компоненте чина давања доприносе семантичкој комплексности глагола ДАТИ.
- Комбинација искуствене базичности и унутрашње значењске сложености глагола ДАТИ чини га посебно захвалним за проучавање, без обзира на то да ли га проучавамо у његовој најдословнијој интерпретацији ('додати неке нешто руком') или у његовим различитим метафоричним продужењима (*дајџи неке главобољу*).
- Као и глагол ДАТИ, и глагол УЗЕТИ (и његов кореспондент у енглеском) искуствено и когнитивно представља основни и значењски сложен глагол. И он укључује три учесника: онога који узима, ствар која се узима и онога од кога се узима. Но глагол УЗЕТИ се и разликује од глагола ДАТИ, и то у неколико важних аспеката: Трансфер објекта је обрнут. Објект се креће ка субјекту у случају глагола УЗЕТИ, а не од субјекта као што је то случај када се ради о глаголу ДАТИ. То се види и на примеру следећег пара реченица: *Дао сам њи књигу јуче. Узео сам њи књигу јуче.* Глагол ДАТИ истиче корист коју има трећи учесник, док глагол УЗЕТИ истиче искоришћење. Наиме, трећи учесник може служити као циљ трансфера објекта у случају глагола ДАТИ или као извор трансфера објекта у случају глагола УЗЕТИ.
- Антонимијске улоге циља и извора допуштају да се глагол УЗЕТИ може сматрати антонимом глагола ДАТИ онда када оба укључују трансфер ствари. Заправо, у свом примарном и типичном значењу УЗЕТИ је конверз од глагола ДАТИ, што показује парафраза: X је дао Y-у = Y је узео од X-а.

III План рада

Након Увода и Теоријских основа биће изложено, у оквиру посебних поглавља:

1. колокацијска анализа глагола *have* у енглеском језику као основа за анализу глагола *give* и *take*
2. колокацијска анализа глагола *give*
3. колокацијска анализа глагола *take*
4. колокацијска анализа глагола *имати* као основа за анализу глагола *дајџи* и *узетџи* у српском језику
5. колокацијска анализа глагола *дајџи*
6. колокацијска анализа глагола *узетџи*
7. коначна разматрања упоређивањем:
 - глагола *have*, *give* и *take*
 - глагола *имати*, *дајџи* и *узетџи*
 - глагола у оба језика, тј. *have* и *имати*, *give* и *дајџи* и *take* и *узетџи*

Укратко речено, глагол *have/имати*, који је прототипичан глагол поседовања представљаће *tertium comparationis* према коме ће глаголи *give*, *take*, *дати* и *узети* најпре бити анализирани понаособ, а потом упоређени у циљу утврђивања разлика и сличности које постоје међу њима.

IV Методе истраживања

Глаголи који су предмет истраживања у овој докторској тези веома су сложени, с веома развијеном полисемијом јер спадају у основну лексику која се јавља у честој употреби. Због тога је важно да се дође до валидних, контролисаних, научних дефиниција за свако од лексичких значења (за сваку семему). У ту сврху кандидат ће се користити колокацијском методом, коју је у својим радовима на енглеском и српском језику, у складу са Фертовим схватањем да се значење речи може упознати по томе с којим другим речима се удружује, изумео професор Београдског универзитета Борис Хлебец (Хлебец 1998; 2008а, б, в). каже се: „Пођимо од било које неименичке лексеме чије нас значење занима, па потражимо њене колокације с именицама. Затим на парадигматском плану обратимо пажњу на оно што је у значењу заједничко свим именичким лексемама које су се појавиле као колокати за прву лексемув (Хлебец 2008: 67). То значење, односно тако добијена сема, истовремено се приписује и полазној, неименичкој лексеми. Примењено на случају овог рада, то би значило да, на пример, колокације глагола *give* с именицама које означавају телесне покрете (*bow, jolt, shrug [of the shoulders]*) указују на сему ‘body movement’, која је присутна код поменутих именица, али се мора појавити и као део дефиниције глагола *give*, и то као објекатска директива *#body movement#* (у *<cause #body movement#>*). Једно слично значење истог глагола укључује као објекат именице које се односе на гласове, попут: *laugh, sigh, yell, groan, cry, shout, gulp, yelp*.

Овде је од велике важности и да се, колико је то могуће, разлуче посебне семеме поменутих лексема. У ту сврху користиће се провера путем зеугме (Круз 1986). Ако се две употребе једне речи могу обухватити јединственом реченицом, онда оне представљају две различите семеме. У супротном, ради се о полисемији. У поменутом примеру није прихватљива реченица **He gave a bow and a sigh*, за разлику од *He gave a sigh and then a cry*, што указује на то да *give*

у поменутом два случаја носи две посебне семеме.

V Циљ и задаци истраживања

- Установити и дефинисати сва значења глагола *have*, *give* и *take* у енглеском и *имати*, *дати* и *узети* у српском језику и установити који се све видови човековог искуства концептуализују употребом ових глагола.
- Установити обрасце метафоричког преноса значења ових глагола у изразима као што су *give a bow/curtsey*, *give/take delight*, *give/take a glance*, *take a halt/jump/leap/look/plunge*, *take/give a turn*
- Утврдити сличности и разлике које постоје између глагола *give* и *take* у енглеском и *дати* и *узети* у српском језику.

VI Библиографски извори за предложено истраживање

- Виржбицка: Wierzbicka, A (1988) *The Semantics of Grammar*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins
- Гак: Gak. V. G. (1977) „On the problem of semantic syntagmatics“. *Linguistics* 185
- Голдберг: Goldberg, A. (1995) *Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. The University of Chicago Press
- Ђорђевић, Р. (2004) *Увод у конструирање језика*. 6. издање. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду и Чигоја штампа
- Крофт: Croft W. & Cruse, D. A. (2004) *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press
- Круз: Cruise, D. A. (1986) *Lexical Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press
- Круз: Cruise, D.A. (2004) *Meaning in Language. An Introduction to Semantics and Pragmatics*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press
- Лајонс: Lyons, J. (1977) *Semantics I & II*. Cambridge: Cambridge University Press
- Левин: Levin, B. (1993) *English Verb Classes and Alternations. A Preliminary Investigation*. Chicago: The University of Chicago Press
- Лејкоф и Џонсон: Lakoff, G. & Johnson, M. (1980) *Metaphors We Live by*. Chicago: The University of Chicago Press
- Милер: Miller, G. (ed.) (1996) *The Science of Words*. New York: Scientific American Library
- Нојребауер, А. (1982) „Колокације у енглеском језику“. *Зборник ИСЈК Нови Сад*
- Њумен: Newman, J. (ed.) (1988) *The Linguistics of Giving*. John Benjamins
- Прћић, Т. (1997) *Семантика и прагматика речи*. Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића
- Ферт: Firth, J. R. (1957) *Papers in Linguistics 1934-1954*. London : Oxford University Press
- Ферт: Firth, J. R. (1968) *Selected Papers of J. R. Firth 1952-1959* (ed. F.R. Palmer) Bloomington: Indiana University Press
- Хлебец: Hlebec, B. (1998) *Connect Your Words. A Dictionary of Collocations*. Београд: Требник 1998
- Хлебец: Hlebec, B. (2007) *English Semantics*. Београд: Чигоја штампа
- Хлебец, Б. (2008а) „Колокацијска метода семантичке анализе (на примеру именице *пажња*)“. *Семантичка проучавања српског језика. Српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија* књ. 2, 65-79, Београд: САНУ
- Хлебец, Б. (2008б) „Предикативни инструментал“ у светлу колокацијске анализе“, *Јужнословенски филолог* LXIV, 535-550
- Хлебец: Hlebec, B. (2008в) „Collocations with *old*, *young* and *new* and their Serbian correspondents“, *ELLSSAC Proceedings* I. 171-192. Београд: Филолошки факултет
- Џакендоф: Jackendoff, R. (1990). *Semantic Structures*. Cambridge, MA; The MIT Press
- Џакендоф: Jackendoff, R (2002). *Foundations of Language. Brain, Meaning, Grammar, Evolution*. New York: Oxford University Press

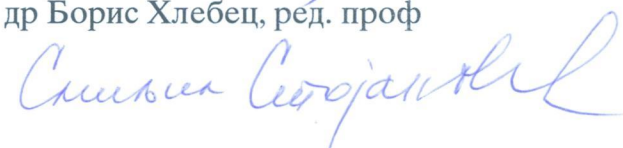
Џексон: Jackson, H. (1988) *Words and Their Meaning*. Longman
Џус: Joos, M. (1958) „Semiology: A Linguistic Theory of Meaning“. *Studies in Linguistics* 13

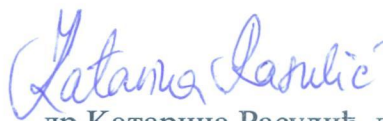
VII Закључак с оценом о подобности теме

Глаголи који су овде предложени за истраживање чине високо фреквентне речи у енглеском и српском језику и спадају у семантичко језгро везано за основне когнитивне и културне обрасце поседовања и поседовних интеракција, као и веома продуктивну метафоричност и идиоматичност. Њихова подробна анализа, каква досад још није преузета, и то колокацијском методом која је показала добре резултате у досадашњој примени, обећава продор у ову још недовољно испитану област, утолико значајнији пошто ће бити поређени системи два језика. Сматрајући да је обрада предложене теме у потпуности прихватљива онако како је кандидат предвидео, **предложемо Већу да израду теме одобри.**

у Београду, 8. септембра 2010.

др Борис Хлебџ, ред. проф

др Смиљка Стојановић, доцент

др Катарина Расулић, доцент